

RZESZOTO (58) *sb n*

e oraz oba o jasne.

sg N rzeszoto (19). ◇ G rzeszota (2). ◇ A rzeszoto (5). ◇ I rzeszot(e)m (31). ◇ L rzeszocie (1), [rzeszecie]. ◇ [pl G rzesz(o)t.] ◇ [du N (cum nm) rzeszecie. InwSzlachKal 1579 nr 38.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

Rodzaj sita; cribrum Murm, Mymer¹, BartBydg, Vulg, PolAnt, Mącz, Calep, Cn; vannus Murm, BartBydg, Cn; incerniculum, reticulum iunceum Mącz, Cn; ruderarium, subcerniculum Calep (58) : Murm 150; Mymer¹ 29; Na glifty: lekarzstwo. Wziąć rzeżzoto á wykrogić dno/ á zrzezać na drobne kęfy FalZioł V 91v; Mącz 339b, 354b; [Cribrum. il Criuello. Rzeżzoto. Das Futter sieb. Dict 1566 M2].

W połączeniu z przymiotnikiem określającym zastosowanie (2): Cribrum viciarium, Wyczne rzeżzoto Mącz 493a, 359d.

W porównaniach (4): Iáko w dziurkach v rzeżzothá zořthawa proch: ták niedořtátek człowieczy w myřli iego. Leop Eccli 27/5; BibRadz Eccli 27/4[5]; cíálo iego wřzytko iáko rzeżzoto řkłote y zdrápáne było. SkarŻyw 188; Iáko wodá z rzeżzotá zárazem wypłynie/ Ták wam wřzytko nieřporo/ á fnać z řęku ginie. PudřFr 6.

Przysłowie: I.M.X. Arcybifkup muřiał Wędźidřá X(iędz)a K(anonik)a pierwey dobrze nie przeczytáć. Bo nie tuřę/ áby řię [...] od ták prořnego rzeżzotem wody mierzenia nie muřiał byř pohánowáć. CzechEp 220; prořno rzeżzotem řwym wodę czyrpa CzechEp 234.

Zwrot: »rzeszotem podsiewáć (a. przesiewáć, a. wysiewáć); przez rzeszoto przesiac (a. podsiewáć)« [szyk zmienny] (2;3): Iáko řmieći zořtháwaiá gdy przeřięwaiá rzeżzotem [In concussione cribri]/ ták plugářtwá człowiecze w myřli iego. BibRadz Eccli 27/4[5]; Incerno, Przes rzeżzoto przeřiyáć Podřiewáć/ Pyřlowáć. Mącz 49b, 68d, 197a, 227c.

Szeregi: »przetak, [albo] rzeszoto« (4): Vannus, cribrum de vimine, opalka, przetak, rzeszhoto BartBydg 165; Cribrum – Przetak, rzeżzoto, řzito. Calep 269b, 818a, 931a; [GrzegŻarnPos 1582 719 (Linde)].

»sito, (albo) rzeszoto« [szyk 3:1] (4): Cribrum. Eyn syp ader reyter. Syto álbó rzeřfoto. Murm 145; Incerniculum, Rzeżzoto/ řyto/ albo pyřlowy řak. Mącz 49b, 68d; Calep [1015]a; [Item jeden pořec mięřa. Item 2 bronie, item 2 rzeszecie i jedno sito InwSzlachKal 1579 nr 38; InwMieszcz 1565 nr 119].

[W przen: przeřo wřzytko řię ináćzey tworzy á niřli oni chćá. Bo oni máiá wořá vćzynić miřkę/ álic řie im vćzyni przeřák álbó rzeżzoto GrzegŻarnPos 1582 719 (Linde).]

Przen: W polemikach religijnych (33) :

*Wyrażenie: obelř. »rzeszoto szatańskie, czartowskie, diabelskie« [szyk 31:2] (31:1:1): chyřořć teř y niezbořnořć tych nowych Kátholikow/ o ktorych to I.M. X(řiqdz) K(anonik) piřze iř oni okázowáli to być fařzywym piářczyřym fundámentem/ y rzeżzotem czářtowlkim/ gdy by řię kto ná řámym řzczerym řłowie buduiáć/ řzczerze teř y prawdřiwie nie iáko kuřiciel řzářan/ ále iáko zbáwićiel Chriřtus Pan/ mowil [!] CzechEp 109; on sam od wiáry y náuki Chriřtuřłowej y Apořtořłkiey odřtápiř/ gdy iá y wřzytko řłowo Boře řłodyćřá y rzeżzotem dyabelřkim řmiař náźwáć. CzechEp 359, 107, 110, 111 [2 r.], 112 [2 r.], 120 (31); CzechEpPORz *3v; y fundáment tákowey wiáry [ludzi chryřtyjáńskich]*

piącziŃtym/ ktemu ŃzátánŃkim rzeŃzotem [*nazywa*]/ przez ktore wiele ártykułow (iáko on mowi) wiáry koŃcielney przepáć muŃi. *NiemObr* 68.

Szereg: »przetak abo rzeszoto« (1): A nie tylko to/ iż łłowá Boże⁸⁰ Ńzczerze/ prawdziwie y wiernie [*ksiądz Powodowski*] nie mowi/ [...] ále co gorłza/ [...] kusićielowá łłodyczá/ y ŃzátánŃkim przetákiem/ ábo rzeŃzotem názywa *CzechEp* 107.

Synonimy: *przetak, pytel, sito*.

DDJ